

UMUMTA'LIM MAKTAB O'QUVCHILARIDA KLASTER USULINI QO'LLASH ORQALI JISMONIY TARBIYA DARSLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Shamshodjon Elmurod o'g'li Boltayev

ChDPU Jismoniy madaniyat metodikasi kafedrası o'qituvchisi

shamshodjonboltayev96@gmail.com

Shahboz Anvarovich Abdurahmonov

Chirchiq shahar 13-maktab jismoniy tarbiya fani o'qituvchisi

Fotima Bozorboy qizi Qo'ziyeva

ChDPU Jismoniy madaniyat yo'nalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ta'limga nisbatan klaster yondashuv borasidagi tadqiqotlar, shuningdek klaster metodini qo'llash orqali jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirish jarayonini samarali tashkil eish haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: Maktab, innovatsiya, klaster, metod, maktab o'quvchilari faoliyati, jismoniy tarbiya

ABSTRACT

This article provides information on studies on the cluster approach to education, as well as on the effective organization of the process of increasing the effectiveness of physical education classes through the use of the cluster method.

Keywords: School, innovation, cluster, method, school student activities, physical education.

KIRISH

Sh.M.Mirziyoyev prezidentlik lavozimiga kirishgan dastlabki kunlaridan boshlab yurtimizda innovatsion va kreativ fikrlaydigan zamonaviy kadrlar tayyorlash, yoshlarni vatanparvarlik ruhida, yuksak ma'naviyat egalari etib tarbiyalash, shu maqsadda ta'lim tizimini takomillashtirish masalalariga jiddiy e'tibor qaratib kelmoqda. Darhaqiqat, maktabni o'zgartirmasdan turib, odamni, jamiyatni o'zgartirib bo'lmaydi. 2019 yilning 23 avgust sanasida xalq ta'limi tizimini rivojlantirish, pedagoglarning malakasini va jamiyatdagi nufuzini oshirish, yosh avlod ma'naviyatini yuksaltirish masalalariga

bag'ishlangan videoselektor yig'ilishida yurtboshimiz: "Maktab-bu hayot-mamot masalasi, kelajak masalasi. Uni davlat, hukumat va hokimlarning o'zi hal qilolmaydi. Bu butun jamiyatning ishi, burchiga aylanishi kerak", deya ta'kidlab, pedagogikaga ixtisoslashgan oliy ta'lim muassasalarining maktablardagi o'quv-tarbiya jarayonini takomillashtirish, o'qituvchilarning bilim va malakasini yuksaltirishdagi o'rni sezilmayotganligini afsus bilan qayd etdi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Fan va texnikaning shiddat bilan rivojlanishi natijasida barcha sohalarga joriy qilinayotgan innovatsiyalarning maqsadi, pirovardida mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy salohiyatini oshirishga qaratilgan, tayyor andozalarni olish, ulardan ijodiy foydalanish yaxshiroq natija beradi. Shundan kelib chiqqan holda, bugungi kunda iqtisodiyot tarmoqlarida xalqaro tajribada sinalgan va mamlakat iqtisodiyotining ishlab chiqarish tarmoqlarini rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etuvchi innovatsion tajribalarni qo'llashga jiddiy e'tibor qaratilmoqda. Ana shunday innovatsiyalardan biri "**klaster modeli**" bo'lib, bugungi kunda u O'zbekistonda ko'proq agrar, to'qmachilik va yengil sanoat sohaslarida keng qo'llanilmoqda. Qisqa muddatlar ichida klaster modeli iqtisodiyotda istiqbolli innovatsion yo'nalish sifatida e'tirof etildi va ushbu modelni boshqa sohalarda qo'llash tajribalari amalga oshirilmoqda.

Metodologiyasi. Ta'limga nisbatan klaster yondashuv borasidagi tadqiqotlarni o'rganish va tahlil qilish bu boradagi bir qancha qarashlarni jamlashga imkon berdi. Demak, klaster yondashuvi bu:

- alohida soha (ta'lim, iqtisodiyot va b.) bo'lib, raqobatbardosh samaradorlikka erishishdan manfaatdor bo'lgan sohalar birlashishining tashkiliy shakllarini kuchaytirish mexanizmi;

- ixtiyoriy komponentlar qatorida o'zining to'liq funksional ishchanlik qobiliyatini saqlaydigan bir nechta teng huquqli bo'laklardan iborat bo'lgan tuzilma;

- ta'lim-fan-ishlab chiqarish tizimida innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashni shakllantirish vositasi;

- tashkilotning kelajak iqtisodiyoti uchun kadrlar salohiyatini shakllantirishni tashkil qilishning innovatsion samarali usuli;

Rus olimlari tomonidan ta'lim klasterlarini shakllantirish va rivojlantirishning nazariy asoslarini o'rganish quyidagi yo'nalishlarda olib borilgan:

a) kasbiy ta'limga nisbatan klaster yondashuvi (B.Pugacheva, A.V.Leontiyev);

b) faoliyat va pedagogik loyihalash nazariyasi

(V.V.Davidov, V.P.Bespalko, G.I.Ibragimov, B.S.Lednev, M.I.Maxmutov, A.A.Slastenin);

v) uzluksiz ta'lim konsepsiyasi (B.S.Gershunskiy, G.V.Muxametzyanova, A.M.Novikov);

g) kasb-hunar maktablarda ta'limning ijtimoiy sheriklik va boshqaruv muammolarini ochib beruvchi tadqiqotlar (P.F.Anisimov, G.V.Muxametzyanova, G.I.Ibragimov, Ye.A.Korchagin, V.P.Panasyuk, A.S.Subetto).

Ta'kidlash joizki, ushbu sohalar qatori Jismoniy tarbiya va sportga ham davlatimiz rahbari tashabbusi bilan amalga joriy etilgan "O'zbekiston Respublikasini 2017-2021-yillarda rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishini amalga oshirishga mo'ljallangan harakatlar strategiyasi", ijtimoiy va ma'naviy-ma'rifiy sohada joriy etilgan Prezidentimizning beshta tashabbusi, 2017-yil 3-iyundagi "Jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3031-sonli qarori, 2018-yil 5-martdagi "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruv tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5368-sonli farmoni va boshqa lashu kabi konseptual hujjatlar talablari doirasida shakllanib bormoqda.

XULOSA

Zamonaviy texnologiyalar yordamida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etishning samaradorligi quyidagi shartlarga bevosita bog'liq:
- o'rganilayotgan harakatlarning yuqori ko'rinishi;
- dars davomida talabalarning harakatlarini nazorat qilish va ularning malakasini mustahkamlash;

- o'quv faoliyatini vaqti-vaqti bilan yangilab turish va ularni yangi ma'lumotlar bilan boyitish;

- o'qituvchi o'z fanining nazariyasi va o'qitish metodikasi, o'quvchilarning o'ziga xos ruhiy va jismoniy xususiyatlari bo'yicha chuqur bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishi;

- har bir darsni innovatsion va pedagogik tarzda rejalashtira olish;

- o'quvchilarda yuksak axloqiy-ma'naviy fazilatlarni tarbiyalash;

- o'quvchilarning huquqlari va himoyasi to'g'risidagi qonun talablariga rioya qilish;

- o'quvchilar bilimni oshirish, olgan bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatini yaratish uchun ijodiy va izlanuvchan bo'lish;

- har bir darsni hayotiy ko'nikmalarga yo'naltirish uchun tashkil eta olish;

- o'quvchilarning qiziqish va qobiliyatini hisobga olgan holda o'qitish usullarini turlicha tashkil eta olish; - har bir darsni samarali tashkil eta olish;

REFERENCES

1. Mukhamedov, G. I., Khodjamkulov, U. N., Shofkorov, A. M., & Makhmudov, K. S. (2020). Pedagogical education cluster: content and form. ISJ
2. Таймазов А.В. Развитие спортивно- оздоровительных кластеров как инновационный подход к решению региональных социально-экономических задач. *Экономика и управление*. 2016;(7):24-27.
3. Маматкулов Р.С. Научно-теоретические основы развития физической культуры студентов высших учебных заведений кластерным методом “XALQ TA'LIMI” ilmiy metodik junali 2021y 5-son
4. Маматкулов Р.С. Особенности и применение кластерного метода его организации на уроках в средней школе и в высших педагогических учреждениях. *International Journal on Integrated Education*. Volume 3, Issue III, March 2020.
5. Шебеко, В.Н. Формирование личности дошкольника средствами физической культуры: монография / В.Н. Шебеко. – Минск: Бел. гос. пед. унт им. М.Танка, 2000. – 179 с.
6. Shamshod Boltayev. Yosh voleybolchilarni texnik taktik harakatlarga o'rgatishning innovatsion klaster usulidan foydalanish samaradorligi. Rivojlanishning hozirgi bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etish istiqbollari: muammolar va yechimlar. Buxoro. 2022. -192 p.

